

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. директора коледжу

Костянтин ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ

“ _____ ” _____ 2022 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

*для вступників на основі
базової середньої освіти*

Вінниця 2022

Програма вступного іспиту з історії України для вступників на основі базової середньої освіти / Укладач В. В. Мазуркевич. – Вінниця: Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2022. – с. 26

Укладач:

Мазуркевич В. В. – викладач-методист, викладач вищої категорії, викладач суспільних дисциплін Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Рецензенти:

Лисий А. К. – кандидат історичних наук, викладач суспільних дисциплін Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Струкевич О. К. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання суспільних, філологічних і природничо-математичних дисциплін Комунального вищого навчального закладу «Вінницька академія неперервної освіти»

Програму розглянуто і обговорено на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук.

(Протокол № 7 від 16 лютого 2022 року)

Пояснювальна записка

Метою програми є виявлення рівня сформованості в вступників ключових та історичної компетентності, визначення відповідності результатів їх навчально-пізнавальних досягнень Державному стандарту.

Програма вступного іспиту з історії України розроблена з урахуванням основних складових історичної свідомості, мети, змісту та результатів навчально-пізнавальної діяльності, які закладені в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти та чинній навчальній програмі з історії України для закладів загальної середньої освіти. Вона охоплює курс історії України від найдавніших часів до початку ХХ ст.

Програма передбачає перевірку рівня сформованості у вступників насамперед історичної компетентності, до елементів якої належить:

хронологічна компетентність – уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причинно-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;

просторова компетентність – уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;

інформаційна компетентність – уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначати їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

логічна компетентність – уміння визначати і застосовувати

теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації;

аксіологічна компетентність – уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

Вступні випробування проводяться у формі вступного випробування (іспиту) для вступників, які мають на це право відповідно до правил прийому у 2022 році; у формі співбесіди для визначеної правилами прийому у 2022 році категорії вступників.

Структура програми

1. Вступ до історії України.
2. Стародавня історія України.
3. Русь-Україна (Київська держава).
4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава).
Монгольська навала.
5. Руські удільні князівства у складі іноземних держав у другій половині XIV – першій половині XVI ст. Кримське ханство.
6. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI століття.
7. Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII століття.
8. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття.
9. Козацька Україна наприкінці 50-80-х рр. XVII ст.
10. Українські землі наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.
11. Українські землі в другій половині XVIII ст.
12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.
13. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.
14. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.
15. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.
16. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.
17. Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.
18. Українські землі у складі Російської імперії в 1900-1914 рр.
19. Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900-1914 рр.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ до історії України

Предмет і завдання курсу історії України. Проблематика й структура курсу. Проблеми періодизації історії України. Історіографія курсу історії України. Джерела з історії України: речові, усні, писемні, візуальні. Концепції історії України. Вплив природно-географічних факторів на розвиток історії України.

Значення понять і термінів: «історія», «історія України», «хронологія», «історичне джерело», «археологія», «цивілізація».

2. Стародавня історія України

Поява та розселення людей на території України. Первісні люди та спосіб їх життя. Неолітична революція. Землеробські племена. Ремесла. Трипільська і середньостогівська археологічні культури. Кочовики раннього залізного віку. Кіммерійці. Скіфи. Сармати. Етнокультурні зв'язки скіфів та сарматів із слов'янами. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та в Криму. Велике переселення народів.

Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян. Історичні витоки українського народу.

Дати періодів: IV - середина III тис. до н. е. – розселення племен трипільської і середньостогівської археологічних культур на території України; VIII-VI ст. до н. е. – Велика грецька колонізація; друга половина V-VII ст. – Велике розселення слов'ян.

Значення понять і термінів: «палеоліт», «привласнювальне господарство», «мезоліт», «неоліт», «неолітична революція», «відтворювальне (продуктивне) господарство», «археологічна культура», «енеоліт», «бронзовий вік», «ранній залізний вік», «колонізація», «кочовик», «курган».

3. Русь-Україна (Київська держава)

Розселення східнослов'янських племінних союзів (поляни, сіверяни, уличі, тиверці, хорвати (білі хорвати), волиняни (дуліби,

бужани), древляни). Назва «Русь». Руська земля. Утворення Русі-України (Київської держави). Норманська теорія. Основні етапи розвитку Київської держави. Становлення державності (князювання Олега, Ігоря, Ольги, Святослава). Київська держава в період найбільшого піднесення та могутності: правління Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Спроби утвердження спадкоємної монархії. Становлення феодальної системи господарювання. Соціальна стратифікація суспільства. Соціально-станові протиріччя. Народні збори. Народні повстання. Основні етапи економічного розвитку. Зміни в релігійному житті після запровадження християнства. Дворір'я. Історичне значення християнізації Русі. «Руська правда». Зовнішня політика київських князів. Стосунки Русі з Візантією, Західною Європою, арабським світом. Русь і кочівники. Причини і етапи феодальної роздробленості. Занепад Києва. Тимчасова політична стабілізація суспільства: Володимир Мономах. Мстислав Великий. Занепад Київської держави з другої половини XI століття. Посилення удільних князівств. Культура й духовність.

Дати подій: 860 р. – похід Аскольда на Константинополь, укладення першого відомого договору Русі з Візантією; 907, 911, 941, 944 рр. – походи князів на Константинополь; 882 р. – об'єднання північних та південних руських земель Олегом; 988 р. – запровадження християнства як державної релігії; 1019-1054 рр. – князювання Ярослава Мудрого в м. Київ; 1036 р. – розгром печенігів князем Ярославом Мудрим; 1097 р. – Любецький з'їзд (снем) князів; 1113р. – укладення «Повісті минулих літ»; початок правління Володимира Мономаха в м. Київ; 1187 р. – перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах, створення «Слова о полку Ігоревім».

Персоналії: Аскольда, Олега, Ігоря, Ольги, Святослава, Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Ізяслава, Святослава та Всеволода Ярославовичів, Володимира Мономаха, Мстислава Володимировича, Ярослава Осмомисла, митрополита Іларіона, Антонія Печерського, іконописця Алімпія, літописця Нестора.

Значення понять і термінів: «племінний союз», «князь», «полюддя», «язичництво», «християнство», «шлюбна дипломатія»,

«роздробленість», «віче», «вотчинне землеволодіння», «умовне землеволодіння», «боярин», «смерд», «ізгой», «закуп».

4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава).

Монгольська навала

Об'єднання Галицького та волинського князівств. Розбудова Галицько-Волинської держави в 1238-1264 рр. Політичний, соціальний та економічний розвиток в XII – першій половині XIV століть. Правління династії галицьких Ростиславичів. Ярослав Осмомисл. Правління династії галицько-волинських Романовичів. Роман Мстиславич. Данило Галицький. Боротьба галицько-волинських князів з монголо-татарами. Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність.

Дати подій: 1199 р. – утворення Галицько-Волинської держави; 1223 р. – битва біля р. Калка; 1238-1264 рр. – правління Данила Романовича; 1240 р. – захоплення м. Київ монголами; 1245 р. – битва біля м. Ярослав; поїздка Данила Романовича в Золоту Орду; 1253 р. – коронування Данила Романовича.

Персоналії: Романа Мстиславовича, Данила Романовича (короля Данила), Лева Даниловича, Юрія I Львовича, Юрія II Болеслава.

Значення понять і термінів: «ярлик», «баскак».

5. Руські удільні князівства у складі іноземних держав у другій половині XIV – першій половині XVI ст. Кримське ханство

Змагання Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Вхідження українських земель до складу сусідніх держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська імперія, Московське царство). Кревська унія. Велике князівство Руське Свидригайла. Остаточна ліквідація Волинського та Київського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Виникнення козацтва. Соціально-економічне життя. Культура й духовність.

Дати подій: 1362 р. – битва біля р. Сині Води; 1385 р. – укладення Кревської унії; 40-і рр. XV ст. – утворення Кримського

ханства; 1478 р. – визнання Кримським ханством васальної залежності від Османської імперії; 1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах; 1514 р. – битва біля м. Орша.

Персоналії: Ольгерда, Вітовта, Свидригайла, Хаджі-Герая, Костянтина Івановича Острозького, Юрія Дрогобича.

Значення понять і термінів: «шляхтич», «магдебурзьке право», «магістрат», «цех», «Дике поле», «козак».

6. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст.

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х рр. Братський рух. Утворення УГКЦ. Культура й духовність.

Дати подій: 1556-1561 рр. – створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. – заснування князем Дмитром Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої – відомої Січі; 1569 р. – Люблінська унія і утворення Речі Посполитої; 1586 р. – утворення першої братської (слов'яно-греко-латинської) школи у м. Львів; 1596 р. – Берестейська церковна унія; утворення Української греко-католицької церкви (УГКЦ).

Персоналії: Василя-Костянтина Костянтиновича Острозького, Дмитра Вишневецького, Криштофа Косинського, Северина Наливайка, Івана Федоровича, Герасима Смотрицького, Іпатія Потія, Мелетія Смотрицького.

Значення понять і термінів: «воєводство», «низове козацтво», «реєстрове козацтво», «городове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «кошовий отаман», «гетьман», «клейноди», «Українська греко-католицька церква», «братство», «полемічна література».

7. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVII ст.

Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620-

1630-хрр. «Ординація Війська Запорозького...». Культура. Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р. Духовність.

Дати подій: 1618 р. – похід козаків під проводом гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного на м. Москва; 1621 р. – Хотинська битва; 1625 р. – Куруківська угода; 1632 р. – «Пункти для заспокоєння руського народу», утворення Київської колегії; 1637-1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Остриянина, Дмитра Гуні.

Персоналії: Петра Конашевича-Сагайдачного, Тараса Федоровича. Івана Сулими, Йова Борецького, Петра Могили.

Значення понять і термінів: «фільварок», «кріпак», «панщина», «Золотий спокій».

8. *Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.*

Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави - Війська Запорозького. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького.

Причини, характер і рушійні сили війни. Основні концепції періодизації Визвольної війни. Початковий етап війни (1648-1649). Перемоги козацько-селянського війська під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявцями. Зборівська битва. Зборівський мир. Відновлення української державності. Формування державних інституцій і активізація зовнішньополітичної діяльності уряду Б. Хмельницького. Молдавські походи Хмельницького. Битва під Берестечком і Білоцерківський мир. Битви під Батогом і Жванцем. Зближення України з Московією. Переяславська Рада. Березневі статті Б. Хмельницького 1654 року. Вхід України під протекторат Московії. Завершальний етап Визвольної війни. Воєнні дії 1654-1657 рр. Становище Гетьманщини після смерті Б. Хмельницького. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики І. Виговського. Гадяцька унія. Битва під Конотопом. Гетьманування Юрія Хмельницького. Поглиблення руйнівних процесів в Українській державі.

Історичне значення Визвольної війни українського народу. Визвольна війна як незавершена буржуазна революція. Оцінка особи Богдана Хмельницького в науковій літературі.

Дати подій: 1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. – Зборівська битва, Зборівський договір; 1651 р. – Берестецька битва, Білоцерківський договір; 1652 р. – Батозька битва; 1653 р. – Жванецька облога, Кам'янецький договір; 1654 р. – Переяславська рада, українсько-московський договір («Березневі статті»); 1656 р. – московсько-польське Віленське перемир'я.

Персоналії: Богдана Хмельницького, Івана Богуна, Адама Кисіля.

Значення понять і термінів: «національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «покозачення».

9. Козацька Україна наприкінці 50-80-х рр. XVII ст.

Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 50-80-х рр. XVII ст. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Дати подій: 1658 р. – Гадяцький договір; 1659 р. – Конотопська битва; 1667 р. – Андрусівське перемир'я; 1669 р. – Корсунська угода, визнання Правобережною Гетьманщиною протекторату Османської імперії; 1681р. – Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. – «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою, підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові.

Персоналії: Івана Виговського, Юрія Немирича, Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького, Петра Дорошенка, Івана Сірка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича.

Значення понять і термінів: «Руїна», «Великий згін», «Чигиринські походи».

10. Українські землі наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.

Гетьманщина в 1687-1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702-1704 рр.). Північна війна і Україна. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20-30-х рр. XVIII ст. Обмеження

автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду» (1734-1750 рр.). Культура. Києво-Могилянська академія. Духовність.

Дати подій: 1708 р. – українсько-шведський союз, зруйнування Батурина; 1709 р. – зруйнування московськими військами Чортомлицької Січі, Полтавська битва; 1710 р. – «Конституція;..» Пилипа Орлика; 1713р. – ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734 р. - заснування Нової (Підпільненської) Січі.

Персоналії: Івана Мазепи, Семена Палія. Костя Гордієнка. Пилипа Орлика. Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола, Феофана Прокоповича.

Значення понять і термінів: «конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «змосковщення/зросійщення», «козацьке бароко», «козацький літопис».

11. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономії Гетьманщини. Опришківський та гайдамацький рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Культура й духовність.

Дати подій: 1764 р. – остаточна ліквідація посади гетьмана; 1768 р. – Коліївщина; 1775 р. – остаточна ліквідація Запорозької Січі; 1780-1782 рр. – ліквідація особистої залежності селян Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. 13 в Австрійській імперії; 1783 р. – закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України; 1783 р. – підкорення Російською імперією Кримського ханства.

Персоналії: Кирила Розумовського, Петра Калнишевського, Олекси Довбуша, Максима Залізняка, Івана Гонти, Григорія Сковороди, Артема Веделя, Івана Григоровича-Барського.

Значення понять і термінів: «опришок», «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «гайдамака», «Коліївщина».

12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Українське національне відродження: початок, періоди й особливості. Відновлення українського козацтва в час французько-російської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.

Дати подій: 1798 р. – видання «Енеїди» Івана Котляревського; 1828 р. – ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку; 1830-1831рр. – польське визвольне повстання; 1840 р. – перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка; 1846-1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського братства.

Персоналії: Івана Котляревського, Устима Кармалюка, Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша.

Значення понять і термінів: «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масон», «промисловий переворот».

13. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848-1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848-1851 рр.). Досвід парламентаризму.

Дати подій: 1816 р. – створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священиків; 1833-1837 рр. – діяльність «Руської трійці»; 1837 р. – видання «Русалки Дністрової»; 1848 р. – скасування панщини в Галичині, створення Головної Руської Ради, видання першої українськомовної газети «Зоря Галицька».

Персоналії: Івана Могильницького, Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького, Олександра Духновича, Лук'яна Кобилиці.

Значення понять і термінів: «будителі», «революція», «Весна народів».

14. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.

Дати подій: 1805 р. – відкриття університету в м. Харків; 1834 р. – відкриття університету в м. Київ; 1839 р. – ліквідація царською владою греко-католицької церкви на Правобережжі.

Персоналії: Василя Каразіна, Петра Гулака-Артемівського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Михайла Максимовича, Михайла Остроградського.

Значення понять і термінів: «класицизм», «романтизм».

15. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

Події Кримської війни 1853- 1856 рр. на українських землях та поразка Російської імперії. Реформи 1860-1870-хрр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старина». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873-1876 рр.). Братство тарасівців. Національне відродження кримськотатарського народу.

Дати подій: 19 лютого 1861р. – царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії; 1863 р. - Валуєвський циркуляр; 1863-1864 рр. – польське національно-визвольне повстання; 1876 р. – Емський указ.

Персоналії: Володимира Антоновича, Олександра Кониського, Михайла Драгоманова, Павла Чубинського, Бориса Грінченка, Ісмаїла Гаспаринського.

Значення понять і термінів: «Київська козаччина», «земство», «громадівський рух».

16. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки Наукового товариства імені Шевченка». Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.

Дати подій: 1868 р. – створення у м. Львів товариства «Просвіта»; 1873 р. – створення у м. Львів Літературного товариства імені Тараса Шевченка (від 1892 р. – Наукове товариство імені Тараса Шевченка); 1890 р. – створення Русько-української радикальної партії; 1899 р. – створення Української національно-демократичної партії та Української соціал-демократичної партії.

Персоналії: Юліана Романчука, Юліана Бачинського, Івана Франка, Олександра Барвінського, Юрія Федьковича.

Значення понять і термінів: «трудова еміграція», «кооперація», «українофіли», «народовці», «радикали», «партія», «нова ера».

Культурно-просвітницький етап національного руху. Українофіли.

В. Антонович. Громадівський рух і посилення репресій з боку царизму. Участь українців у польському повстанні 1863-1864 рр. в Україні. Валуєвський циркуляр. Емський указ. Криза громадівського руху. Діяльність російських народницьких груп в Україні. М. Драгоманов і зародження українського соціалізму. Революційно-демократичний рух. Початок пролетарського руху.

17. Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.

Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.

Дати подій: 1865 р. – відкриття Новоросійського університету; 1875 р. – відкриття Чернівецького університету.

Персоналії: Іллі Мечникова, Івана Пулюя, Агатангела Кримського, Дмитра Яворницького, Лесі Українки, Марка Кропивницького, Миколи Садовського, Марії Заньковецької, Михайла Вербицького, Миколи Лисенка, Соломії Крушельницької, Богдана Ханенка, Василя Смиренка.

Значення понять і термінів: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм».

18. Українські землі у складі Російської імперії в 1900-1914 рр.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907-1914 рр.

Дати подій: 1900 р. – створення Революційної української партії (РУП); 1908 р. – створення Товариства українських поступовців (ТУП); 1905 р. – створення першої в Наддніпрянській Україні «Просвіти».

Персоналії: Євгена Чикаленка, Миколи Міхновського, Вячеслава Липинського.

Значення понять і термінів: «монополія», «хутір», «відруб», «чорносотенець», «страйк».

19. Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900-1914 рр.

Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель.

Дати подій: 1900 р. – обрання Андрея Шептицького митрополитом УГКЦ; 1907 р. – впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків.

Персоналії: Андрея Шептицького, Івана Боберського, Кирила Трильовського.

Значення поняття «загальне виборче право».

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ (ІСПИТ)
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

*для осіб, які вступають на основі
базової середньої освіти*

1. До 100 балів – вступник не володіє фактичним матеріалом, не орієнтується в історичних подіях та явищах. Іспит не складено.
2. 100-125 балів – вступник може назвати одну-дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти, дати коротку характеристику історичного явища; має загальне уявлення про історичну карту, не достатньо володіє умінням визначати історичні поняття і терміни.
3. 126-150 балів – вступник відтворює основний зміст поставленого питання, визначає окремі ознаки історичних понять, називає основні дати, дає стисло характеристику історичній постаті, встановлює послідовність подій.
4. 151-175 балів – вступник у цілому послідовно й логічно відтворює програмний матеріал, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення), узагальнює окремі факти і формулює висновки.
5. 176-200 балів – вступник виявляє глибокі і міцні знання, вільно висловлює власні судження і переконливо їх аргументує, аналізує історичну інформацію, співвідносить історичні процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

для осіб, які вступають на основі базової середньої освіти

Вступники, які вступають до коледжу за результатами співбесіди, відповідають на 1 запитання та вирішують одне тестове питання відповідно до програми співбесіди з історії України.

Оцінка *«рекомендовано»* виставляється вступникові, якщо він називає історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, поняття, місця подій, пам'ятники культури, визначає найважливіші зміни, що відбулися в житті людства, значення найважливіших подій в історії України, називає видатних історичних осіб, характеризує їх діяльність.

Оцінка *«не рекомендовано»* виставляються вступникові, якщо він не орієнтується в історичних датах не називає найважливіших подій і процесів в історії України, не володіє умінням визначати історичні поняття і терміни.

Зразок білета

Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Навчальна дисципліна *історія України*

Вступні випробування (*іспит*)

Екзаменаційний білет № 14

1. Поясніть наслідки Берестейської унії для українських земель.
2. Назвіть найвидатніші постаті національного відродження в Україні у ХІХ ст.
3. Назвіть державу, на яку робили походи Аскольд, Олег, Ігор і Святослав.

а) Болгарія б) Візантія в) Польща г) Угорщина

Затверджено на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук

Протокол № 7 від 16 лютого 2022 р.

Завідувач кафедри _____ А.К. Лисий

Голова предметної екзаменаційної комісії _____ В.В. Мазуркевич

Еталон відповіді

1. Поясніть наслідки Берестейської унії для українських земель.

Берестейська унія була укладена в жовтні 1596 р. на церковному соборі в Бересті. В результаті унії православна і католицька церкви об'єдналися в греко-католицьку (уніатську). Згідно з умовами Берестейської унії уніатська церква зберігала православні обряди, церковнослов'янську мову, право на митрополічу та єпископські кафедри, право на одруження нижчого духовенства. Разом з тим церква визнавала зверхність Папи Римського, учення католицької церкви і уніатське духовенство зрівнювалося в правах із католицьким, звільнювалося від сплати податків. Унію прийняли шість із восьми єпархій Київської митрополії. Першим греко-католицьким митрополитом собор затвердив Михайла Рогозу.

Наслідки укладення Берестейської унії:

- ✓ погіршилося становище православної церкви на українських землях;
- ✓ діяльність православної церкви в Речі Посполитій було заборонено, офіційно визнавалася лише греко-католицька;
- ✓ гостре протистояння на релігійному ґрунті.

Загалом Берестейська унія поклала початок першій в українській історії великій дискусії про шляхи подальшого розвитку – орієнтир на Захід чи на Схід.

2. Назвіть найвидатніші постаті національного відродження в Україні у ХІХ ст.

Найвидатнішими посталями національного відродження України у ХІХ ст. стали:

Іван Котляревський (1769-1838) – видатний поет, що започаткував добу нової української літератури («Енеїда») та української літературної мови, палкий патріот рідного краю та відомий громадський діяч. Один з найвидатніших ідеологів Просвітництва в Україні.

Василь Каразін (1773-1842) – видатний український громадський діяч. Саме завдяки його старанням у 1805 р. в Харкові був відкритий перший університет в Україні. Йому належать близько 60 наукових праць, численні відкриття у галузях техніки, хімії тощо.

Тарас Шевченко (1814-1861) – найвидатніший класик української літератури, активний громадський діяч, прозаїк, поет, художник. Завзятий патріот, символ і гордість України. Автор більше тисячі художніх робіт. Загальновідомі збірки його віршів «Кобзар», «Три літа», «У казематі», поеми «Сон», «Гайдамаки», «Катерина».

Микола Костомаров (1817-1885) – видатний український історик, етнограф, письменник. Костомаров був одним з фундаторів та керівників Кирило-Мефодіївського братства. Провадив активну громадську діяльність.

Пантелеймон Куліш (1819-1897) – відомий український письменник, історик, етнограф, літературний критик, перекладач. Його Найвідоміший роман «Чорна рада», присвячений боротьбі козацтва за

незалежність.

Михайло Драгоманов (1841-1895) – суспільно-політичний діяч, публіцист, історик, філософ, літературознавець, фольклорист. За його сприяння засновано вільну українську друкарню в Женеві, де видавався перший український політичний журнал «Громада» (1878-1882).

Павло Чубинський (1839-1884) – громадський діяч, етнограф, фольклорист, поет. 1863 році опублікував вірш «Ще не вмерла Україна», який згодом був покладений на музику М. Вербицьким. Пісня стала національним гімном України.

3. Назвіть державу, на яку робили походи Аскольд, Олег, Ігор і Святослав.
 - б) Візантія.

Зразок білета

Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Навчальна дисципліна *історія України*
Співбесіда

Білет № 1

1. Схарактеризуйте місце розташування, спосіб життя та господарство кочових племен н українських землях.

2. Назвіть рік підписання Кревської унії.

а) 1569 р. б) 1410 р. в) 1385 р. г) 1596 р.

Затверджено на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук

Протокол № 7 від 16 лютого 2022 р.

Завідувач кафедри _____ А.К. Лисий

Голова предметної екзаменаційної комісії _____ В.В. Мазуркевич

Еталон відповіді

1. Схарактеризуйте місце розташування, спосіб життя та господарство кочових племен н українських землях.

На території України проживали племена кіммерійців, скіфів і сарматів. Кіммерійці жили в степах Північного Причорномор'я від Дону до Дунаю. Вперше про них згадано в давньогрецьких поемах Гомера. Найбільше і най достовірніше розповів про кіммерійців грецький історик V ст. до н.е. Геродот.

Ранні кіммерійці вели осілий спосіб життя. Пізніше в зв'язку з настанням посушливого клімату, вони стали кочовим народом і розводили переважно коней. Їх племена об'єднувалися в великі союзи племен, які очолював цар вождь. Вони мали велике військо, що складалося з рухливих загонів вершників, озброєних сталевими

кинджалами, луками і стрілами.

Поселення кіммерійців були тимчасовими в основному табори, зимівники. Вони мали високий рівень розвитку керамічного виробництва, вміли добре обробляти кістки. Мали гарні прикраси, виготовлені з напівкоштовного каміння.

Кіммерійців витіснили скіфи, які були нащадками індоєвропейських племен і мали власну міфологію, обрядовість, поклонялись Богам і горам. Геродот виділяв серед них такі групи: Царські скіфи, скіфи-орачі, скіфи-землероби, скіфи-кочівники.

Основу скіфського виробництва становило скотарство, оскільки воно давало майже все необхідне для життя – коней, м'ясо, молоко, вовну і повсть для одягу. Землеробське населення Скіфії вирощувало пшеницю, просо, коноплі тощо, до того ж хліб сіяли не лише для себе, а й на продаж. Землероби жили в поселеннях – Городищах.

Скіфи були войовничим народом. Вони активно втручалися в конфлікти між державами Передньої Азії.

Протягом III ст. до н.е. – III ст. н.е. у Північному Причорномор'ї панували сармати, назва яких у перекладі з давньоіранської – «оперезані мечем». Заселення Причорноморських степів не було мирним, вони винищили залишки скіфського населення.

Сармати були скотарями кочівниками. Необхідні продукти землеробства і ремісничі вироби вони отримували від осілих сусідів шляхом обміну, данини або звичайного пограбування. Значну роль у господарстві сарматів відігравала праця рабів на яких вони перетворювали захоплених під час безперервних війн полонених.

2. Назвіть рік підписання Кревської унії.

в) 1385 р.

Список рекомендованої літератури

1. Гісем О. В. Історія України: підручник для 7 класу закл. загал. серед. освіти / О. Гісем, О. Мартинюк. – Харків : Ранок, 2020.
2. Гісем О.В. Історія України. Довідник, тестові завдання. Повний повторювальний курс, підготовка до ЗНО та ДПА / Олександр Гісем. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О.В., 2020.
3. ЗНО 2020. Історія України. Опорний конспект у 49 таблицях / Надія Харькова. – Тернопіль : Богдан, 2019.
4. Комплексне видання з історії України до ЗНО 2020 / Власова В. С., Кульчицького С. В. – Київ : "Літера", 2020.
5. Кульчицький С.В., Мицик Ю.А., Власов В.С. Історія України. Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів / С.В. Кульчицький, Ю.А. Мицик, В.С. Власов. – Київ: Літера ЛТД, 2019.
6. О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. Історія України. Опорні схеми, таблиці, коментарі. Повний повторювальний курс, підготовка до ЗНО / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2019.
7. О. Пометун. Історія України: підручник для 9 класу закл. загал. серед. освіти / Пометун І.О., Гупан Н.М., Смагін І.І. Видавництво: Київ, УОВЦ Оріон, 2017.
8. О. К. Струкевич, Історія України: Підручник для 8 класу. – К.: Грамота, 2016.